

FINANSIJSKO TRŽIŠTE

Organizovani način susretanja ponude i tražnje finansijskih instrumenata.

OSNOVNI ZADATAK: mobilizacija i alokacija slobodnih sredstava

Od ostalih tržišta razlikuje se po: učesnicima: 1) brokersko-dilerska društva, 2) ovlašćene banke; predmetu trgovine i stepenu regulisanosti (regulatorni okviri)

Vrste finansijskog tržišta:

- a) **Primarno** - funkcija prikupljanja sredstava
- b) **Sekundarno** – likvidnost

Prema predmetu kupoprodaje:

- a) **Tržište novca** – kratkoročni fin.instrumenti i žiralni novac
- b) **Tržište kapitala** – bankarsko i berzansko tržište
- c) **Devizno tržište**

- Razlikujemo i **nacionalno** i **međunarodno finansijsko tržište**, kao i
- **Neorganizovano** (svi oblici trgovine h. Od v. Van organizovanog trž).
- **Organizovano** (trgovina se odvija po određenim pravilima na berzama)

FUNKCIJE FINANSIJSKOG TRŽIŠTA

- Transfer slobodnih finansijskih sredstava
- Mobilnost i likvidnost finansiskih sredstava
- Smanjenje transakcionih troškova
- Informativna funkcija – informacije o ceni akcija i drugih h.od v.

POJAM I VRSTE KREDITA

- dužničko-poverilački odnos
- poverilac se odriče upotrebe (dobra) novca za određeno vreme
- dužnik vraća pozajmljeni iznos
- dužnik plaća kamatu kao cenu za upotrebu tuđih sredstava

VRSTE KREDITA

- Prema **domicilu kreditora**: a) domaći i b) strani
- Prema **poreklu sredstava** a) javni – odobravaju se iz držanih fondova
 b) privatni –

Prema **predmetu** razlikujemo: a) finansijske (novčane) kredite
 b) robne kredite

Prema **nameni**: a) potrošački i b) proizvođački

Prema **roku vraćanja**: a) kratkoročni, b) srednjoročni i c) dugoročni

Prema **sredstvu obezbeđenja**:

- a) Lični – kao sredstva se koriste personalna sredstva obezbeđenja (jemstvo, garancija)
- b) Menični
- c) Lombardni
- d) Hipotekarni

FUNKCIJE KREDITA

- Važna uloga u makroekonomskom regulisanju i usmeravanju ekonomskih tokova.
- 1) **Ekonomija obima kapitala i drugih raspoloživih finansijskih sredstava.** Kredit mobilise slobodna sredstva i usmerava ih u produktivne svrhe.
- 2) **Utiče na dinamiku društvene proizvodnje.** Ekspanzija kredita pokreće ekonomsku aktivnost. Povećanje obima kreditiranja se koristi u uslovima kada postoji usporena ekonomska aktivnost.
- 3) **Uticaj na strukturu privrede** – kreditnom politikom može da se menja struktura privrede (subvencionirani krediti za određene segmente privrede: poljoprivredu, izvozno orijentisan sektor,
- 4) Uticaj na **dinamiku i strukturu lične potrošnje**
- 5) **Reguliše i usmerava ekonomske odnose sa inostranstvom**

INSTRUMENTI MONETARNO KREDITNE POLITIKE

- **Regulisanje stope obaveznih rezervi** – Određuje se procentualno u odnosu na aktivu banaka. Drže se na računu centralne banke, bez obaveze plaćanje kamate. Koriste se za slučaj nastupanja krize likvidnosti banaka ali i radi uticaja na kreditnu aktivnost banaka.
- **Operacije na otvorenom tržištu** – kupovina i prodaja h. od v. Primenom ovog instrumenta centralna banka određuje **referentnu kamatnu stopu**. Ovaj instrument može da poprimi oblik ofanzivnih ili dinamičnih operacija – preduzimaju za radi izazivanja određene promene ili defanzivne ili odbrambene kada se preduzimaju radi očuvanja stabilnosti. Njihova upotreba zavisi od razvijenosti finansijskog tržišta.
- **Regulisanje kreditnih plasmana** – postavljanjem limita ili pak selektivnom usmeravanju kredita
- **Eskontna stopa** – vrsta kamatne stope koju naplaćuje centralna banka za kredite koje odobrava poslovnim bankama.

POLITIKA FINALNE POTROŠNJE

- Svako društvo nastoji da ostvare što veći društveni proizvod čijom raspodelom se podmiruju potrebe finalne potrošnje. Njen obim i struktura zavise od sistema društvenih potreba i od veličine društvenog proizvoda
- Pravilo da **jedno društvo može da troši samo onoliko koliko proizvede**. Povećanje obima tekuće potrošnje iznad nivoa tekućeg nacionalnog dohotka moguće je korišćenjem:
 - inostranih kredita i deviznih rezervi- pokazatelj višegodišnji deficit u tekućeg bilansa I POVEĆANJE ZADUŽENOSTI

SPOLJNI DUG SRBIJE U €

2004.	10,354
• 2005.	13,064
• 2006.	14,884
• 2007.	17,789
• 2008.	21,801
• 2010.	23.600-

Ostali oblici finansiranja viška potrošnje

- smanjivanjem materijalnih rezervi (trosenjem materijal. supstanc.)
- ranije akumuliranog društvenog bogatstva
- inflatornim finansiranjem potrošnje
- Finalna potrošnja obuhvata: ličnu, javnu i investicionu potrošnju.

LIČNA POTROŠNJA – segment finalne potrošnje u kome pojedinac, samostalno ili okviru svoje porodice podmiruje životne potrebe. Potrebe koje se podmiruju: **primarne, sekundarne i luksuzne potrebe.**

- Razgraničenje lične i javne potrošnje
- Obim javne potrošnje zavisi od : - veličine i raspodele GDP

STRUKTURA LIČNE POTROŠNJE

a) Prema izvorima

- primanja iz radnog odnosa
- po osnovu honorara,penzije
- socijalna pomoć,
- devizne doznake (2004-0915 mlrd €)
- potrošački krediti

b) Prema nameni

- primarne potrebe
- sekundarne
- tercijarne

ŽIVOTNI STANDARD

- Životni standard zavisi od :
 - **materijalnih uslova** (izražava se nivoom lične i kolektivne potrošnje
 - **radnih uslova** (stepen zaposlenosti, dužina radnog vremena, ...
 - **uslovi stanovanja** (odnos broja stanovn. I broja stanova
 - **politički uslovi** (slobde i prava čoveka)

GDP per capita €

Norveška	56.500
Švedska	28.200
Nemačka	27.300
Francuska	25.300
Španija	25.500
Slovenija	20.600
Mađarska	14.800
Hrvatska	15.700
Turska	11.400
Makedonija	8.400
Srbija	8.600